

Finanční analytický úřad

✉: pošt. příhrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: egi8zyh
☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

Č.j.: FAU-30944/2017/03

METODICKÝ POKYN č. 3

Finančního analytického úřadu¹

(ze dne 29. října 2013, aktualizováno 17. května 2017; č. j. FAU-30944/2017/03)

určený povinným osobám

ZJIŠŤOVÁNÍ SKUTEČNÉHO MAJITELE POVINNÝMI OSOBAMI

Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení, známé jako Doporučení FATF², vyžadují zejména v doporučeních č. 24 a 25 zjišťování skutečných majitelů a ovládajících osob u právnických osob a jiných právních uspořádání bez právní osobnosti (např. svěřenské fondy). Tomu mají napomoci opatření k zajištění jejich transparentnosti, popsaná v doporučeních 24 a 25. Ve IV. AML směrnici EU³ se dále ukládá povinnost členských států zavést centrální registry skutečných majitelů a do budoucna zajistit i jejich propojení v rámci EU.

Finanční analytický úřad s ohledem na zákon č. 368/2016 Sb.⁴, kterým se transponuje IV. AML směrnice EU do práva ČR, vydává tento metodický pokyn zejména jako vodítko pro povinné osoby a jejich zaměstnance k výkladu a praktickému použití příslušných ustanovení zákona č. 253/2008 Sb.⁵ a souvisejících právních předpisů.

I. Povinnost zjištění skutečného majitele

AML zákon požaduje zjištění skutečného majitele klienta jako součást kontroly klienta v § 9 odst. 2 písm. b), pokud je klientem právnická osoba, svěřenský fond nebo jiné právní uspořádání bez právní osobnosti, a současně požaduje i přijetí opatření ke zjištění a ověření totožnosti skutečného majitele. Povinnost kontroly klienta je v odstavci 1 tohoto ustanovení uložena při každém jednotlivém obchodu v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší, dále při obchodu, na který se vztahuje povinnost identifikace podle § 7 odst. 2 písm. a) až c) AML zákona (tj. bez ohledu na jakoukoli prahovou hodnotu, jestliže jde o podezřelý obchod, vznik

¹ Finanční analytický úřad je od 1. ledna 2017 nástupcem Finančního analytického útvaru Ministerstva financí včetně gesce k zákonu č. 253/2008 Sb.; pro snadnější orientaci převzal i původním útvarem vydané metodické pokyny včetně jejich označení.

² Financial Action Task Force (Finanční akční výbor zřízený skupinou G8 v roce 1989 původně k potírání praní špinavých peněz, blíže viz www.fatf-gafi.org); Doporučení FATF jsou uváděna v jejich revidovaném znění po únoru 2012.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

⁴ Zákon č. 368/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁵ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v aktuálně platném znění (AML zákon).

obchodního vztahu, uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově), při obchodu s politicky exponovanou osobou, s osobou usazenou v zemi považované za vysoce rizikovou, v průběhu obchodního vztahu, u provozovatelů hazardních her při obchodu od 2 000 EUR a u hotovostních obchodů osob uvedených v § 2 odst. 2 písm. c) a d) AML zákona od 10 000 EUR. Podle 3. odstavce téhož ustanovení kontrolu klienta podle odstavce 2 provádí povinná osoba v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu. Pro posouzení rizikovosti ve všech případech, kdy je nutné provádět kontrolu klienta, však musí povinná osoba znát jak smysl a účel transakce, tak i vlastnickou strukturu a skutečného majitele klienta; z logiky věci tedy vyplývá, že možnost přizpůsobit rozsah kontroly klienta dle podmínek uvedených v § 9 odst. 3 AML zákona je relevantní především ve vztahu k úkonům podle písmen c) až e) § 9 odst. 2 AML zákona.

Argumentem pro provádění úkonů podle § 9 odst. 2 písmene b) AML zákona vždy při vzniku povinnosti kontroly klienta podle § 9 odst. 1 AML zákona jsou zejména opatření vůči politicky exponovaným osobám (PEP) a povinnosti vyplývající z mezinárodních sankcí⁶. Je-li skutečným majitelem klienta PEP, v souladu s § 54 odst. 8 věty druhé AML zákona vůči takovému klientovi, byť je právnickou osobou nebo jiným právním uspořádáním, povinná osoba uplatní příslušná omezení, která se vztahují k PEP⁷. Dále povinná osoba nesmí připustit uskutečnění obchodu se sankcionovaným subjektem (který může být fyzickou i právnickou osobou), pokud by to bylo v rozporu se sankčními předpisy, a to ani nepřímo. K tomu by mohlo dojít například i tím, že sankcionovaný subjekt je ve vztahu k účastníkovi obchodu v postavení ovládající osoby (§ 74 a násl. zákona o obchodních korporacích⁸) nebo skutečného majitele podle § 4 odst. 4 AML zákona.

Skutečným majitelem klienta je vždy jen fyzická osoba (případně i několik fyzických osob), která v konečném důsledku splňuje podmínky uvedené v § 4 odst. 4 AML zákona, resp. disponuje vlastnostmi tam uvedenými. Zjistit skutečného majitele proto vyžaduje získat informace o vlastnické a řídicí struktuře klienta. To zahrnuje informace o jeho statusu a působnosti, o jeho podílnících a řídicích orgánech.

Naplnuje-li podmínky vztahů uvedených v § 4 odst. 4 AML zákona právnická osoba, je třeba hledat osobu, která obdobným způsobem ovládá její podnikání, a takto postupovat až po konkrétní fyzickou osobu, případně do zjištění, že žádná taková fyzická osoba být nemůže. V tom případě se jako skutečný majitel uvede fyzická osoba nebo osoby, které u klienta bezprostředně vykonávají nejvyšší řídicí funkci⁹.

II. Postupy ke zjištění skutečného majitele

AML zákon cestu ke zjištění skutečného majitele neupravuje; konkrétní postupy odpovídající vlastním poměrům a podmínkám upraví povinná osoba zejména ve svém „systému vnitřních zásad“ (viz § 21 odst. 5 písm. c) AML zákona). Je-li skutečný majitel uveden ve veřejném rejstříku (např. jako společník nebo 100 % akcionář dle obchodního rejstříku; od 1. ledna 2018 rejstřík skutečných majitelů podle aktuálně platného znění zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob) a povinná osoba nemá pochybnosti o správnosti a aktuálnosti této informace, postačí ke zjištění skutečného majitele klienta tento

⁶ Mezinárodní sankce, tedy omezující opatření za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, včetně boje proti šíření zbraní hromadného ničení, se uplatňují v ČR převážně na základě rezolucí Rady bezpečnosti OSN na základě zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, především prostřednictvím přímo účinných „sankčních“ právních aktů EU.

⁷ Jedná se o povinnosti podle § 9 odst. 2 písm. e) a odst. 6 písm. c) bod 3, § 13 odst. 4 a § 15 odst. 2 a odst. 3 písm. a) AML zákona.

⁸ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁹ Fyzická osoba, která je členem statutárního orgánu, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu – viz § 4 odst. 4 písm. a) bod 4, event. písm. b) bod 3 AML zákona.

zdroj informací a odkaz na něj. V opačném případě povinná osoba učiní přiměřené kroky ke zjištění skutečného stavu. Využit přitom může klientovu povinnost součinnosti, jak mu ji ukládá § 9 odst. 7 a § 29b odst. 5 AML zákona¹⁰. Pokud součinnost neposkytne, nebo jestliže má povinná osoba pochybnosti o pravdivosti nebo věrohodnosti poskytnutých informací, je to pro povinnou osobu důvod k postupu podle § 15 odst. 1 AML zákona, tedy k odmítnutí uskutečnění obchodu nebo navázání obchodního vztahu.

Povinná osoba provádí kontrolu klienta a tedy i zjišťování skutečného majitele, resp. ověřování aktuálnosti zaznamenaných informací, také v průběhu obchodního vztahu. Periodicita takových kontrol není stanovena, logicky by však měla postihnout všechny nastalé změny. Jednou z možností je zavázat klienta k oznamování takových změn již při vzniku obchodního vztahu¹¹, nicméně podle rizikového profilu by i povinná osoba měla sama stanovit přiměřené lhůty ověřování dříve zjištěných skutečností, případně povinnost aktualizace vázat k některým klientovým transakcím, které by mohly riziko navyšovat (například podle výše, protistrany či cílové destinace transakcí).

Zjišťování skutečného majitele by mělo vést k jedné nebo více fyzickým osobám, které fakticky mají významný vliv na činnost příslušného klienta (nebo významný prospěch z jeho činnosti), a to případně i prostřednictvím jiných právnických osob či právních uspořádání. Pokud nelze skutečného majitele zjistit proto, že je například skrytý za společnostmi evidovanými ve státě, který umožňuje skrýt jejich vlastnickou a ovládací strukturu, a klient nezná osoby, které tyto společnosti řídí či ovládají, jedná se o neprůhlednou vlastnickou strukturu, která významně negativně ovlivňuje rizikový profil klienta.

Pokud ze zjištění vyplyne, že neexistuje žádná fyzická osoba, která by naplňovala kteroukoli z podmínek uvedených v § 4 odst. 4 AML zákona z hlediska majetkových nebo kontrolních vztahů, nebo nelze-li takovou osobu z jiných důvodů zjistit, jako skutečný majitel se uvede fyzická osoba nebo osoby, které u klienta bezprostředně vykonávají nejvyšší řídicí funkci⁸.

Možnosti ověření některých skutečností významných pro zjištění skutečného majitele klienta ve vybraných případech:

a) Obchodní společnosti

Aktuálně lze z Obchodního rejstříku vedeného v ČR zjistit zejména společníky u osobních obchodních společností (veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti), jednatele, společníky a statutární orgány u společností s ručením omezeným a dále statutární orgány a stoprocentní vlastníky (jediné akcionáře) akciových společností a statutární orgány družstev. Ve sbírce listin by pak měly být dostupné další dokumenty jako výroční zprávy či zápisy z jednání orgánů a dokumenty o rozdělení zisku, kde je možné k datu konání příslušné události zjistit i vlastnickou strukturu akciových společností a družstev, a to včetně případných tichých společníků (schválení smlouvy o tichém společenství spadá do působnosti valné hromady u kapitálových společností nebo členské schůze u družstva; tichý společník má nárok na podíl na zisku odpovídající jeho vkladu).

U akciových společností je v ČR přípustná forma akcie:

- i) na řad (jinak také akcie na jméno; jejich seznam v případě listinných akcií vede společnost, v případě zaknihovaných akcií depozitář cenných papírů);
- ii) na doručitele, které od 1. ledna 2014 na základě zákona o obchodních korporacích mohou být vydávány pouze jako zaknihované nebo imobilizované; dosud vydané byly

¹⁰ § 9 odst. 7 AML zákona: „Klient poskytne povinné osobě informace, které jsou k provedení kontroly nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů.“

§ 29b odst. 5 AML zákona: „Není-li to uvedeno v evidenci údajů o skutečných majitelích nebo při pochybnostech o správnosti tam uvedených údajů právnická osoba, svěřenský správce nebo osoba v obdobném postavení vůči jinému právnímu uspořádání bez právní osobnosti na žádost povinné osoby ... sdělí, kdo je nebo byl jejím skutečným majitelem a uvede údaje ke zjištění a ověření jeho totožnosti; ...“

¹¹ Například ve „všeobecných smluvních podmínkách“.

podle zákona č. 134/2013 Sb.¹² k 1. lednu 2014 imobilizovány, tj. uloženy u schovatele, který je eviduje shodně jako zaknihované; jinak se mění na akcie na jméno a musí být zapsány v seznamu akcionářů, vedeném společností.

Akciová společnost v ČR tedy v každém případě musí znát i své konkrétní akcionáře. Dojde-li k řetězení vlastnictví podílu v obchodních společnostech, je takto možné dohledat skutečného majitele, pokud jsou všechny evidovány v Obchodním rejstříku ČR. U zahraničních společností se uplatní shodný postup, pokud jsou zde obdobným způsobem dostupné příslušné evidence.

Je-li akcionář právnickou osobou, je třeba hledat fyzickou osobu, která obdobným způsobem, tedy ve smyslu § 4 odst. 4 AML zákona, ovládá její podnikání, a takto postupovat až po konkrétní fyzickou osobu, případně do zjištění, že žádná taková fyzická osoba být nemůže. V tom případě je jako skutečný majitel vedena fyzická osoba nebo osoby, které u klienta bezprostředně vykonávají nejvyšší řídicí funkci.

b) Tichý společník

Tichého společníka může mít jakýkoli podnikatel, tedy podnikající fyzická osoba i obchodní společnost. Sám přitom může mít rovněž jakoukoli formu, může tedy být fyzickou i právnickou osobou bez ohledu na to, zda sám je či není podnikatelem. Podle nového občanského zákoníku již smlouva o tichém společenství¹³ nevyžaduje písemnou formu.

Tichý společník se přímo neúčastní podnikání a nemá vliv na rozhodování v obchodních věcech. Má však právo na podíl na zisku v ujednané výši; má-li být tento podíl vyšší než 25% výnosu, je nutné jej považovat za skutečného majitele ve smyslu § 4 odst. 4 písm. a) bodu 3 AML zákona a tedy se i vůči němu uplatní povinnosti klienta podle § 29b AML zákona. Je-li tichý společník právnickou osobou, bude třeba hledat fyzickou osobu, která obdobným způsobem ovládá její podnikání, a takto postupovat až po konkrétní fyzickou osobu, případně do zjištění, že žádná taková fyzická osoba být nemůže.

c) Svěřenský fond a obdobná právní uspořádání bez právní osobnosti

Podle § 1448 a násl. NOZ byl s účinností od 1. ledna 2014 do českého práva zaveden nově institut známý v anglosaském právu jako „trust“. Svou povahou se svěřenské fondy blíží nadacím, liší se od nich však zejména nedostatkem právní osobnosti, dočasným trváním, větší variabilitou účelu a zásadní absencí veřejnoprávního dohledu nad nimi. Podstata svěřenského fondu je podle důvodové zprávy k NOZ v tom, že jeho zakladatel vyčlení ze svého majetku určitou část a svěří ji nějakému účelu. Tím vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví, k němuž původní vlastník ani jiná osoba žádná vlastnická práva již nemá. Tato práva vykonává vlastním jménem a na účet fondu svěřenský správce, který jedná jako vlastník majetku ve svěřenském fondu. Svěřenský fond může mít podle NOZ řadu variant, například správcem může být i zakladatel, obmyšlený nemusí být určen; není vyloučeno ani podnikání svěřenského fondu. Při zániku svěřenského fondu bez obmyšleného se majetek vrací zakladateli.

Stejně jako v zemích anglosaského práva je tak i v ČR svěřenský fond velmi rizikovým nástrojem, zneužitelným k praní špinavých peněz a jiným nelegálním aktivitám včetně podpory terorismu. Jeho zřízení sice podléhá určitým povinnostem: zřizuje se statutem, vydaným zakladatelem ve formě veřejné listiny, tedy zpravidla notářským zápisem, a jeho správce je ve svém jednání tímto statutem vázán. Součástí transpozice IV. AML směrnice EU proto bylo i zřízení evidence svěřenských fondů působících na území ČR včetně evidence jejich skutečných majitelů v zákoně č. 304/2013 Sb.¹⁴ s účinností od 1. ledna 2018.

¹² Zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů.

¹³ § 2747 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ).

¹⁴ Změna provedená zákonem č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony, a zákonem č. 368/2016 Sb.

Do doby, než bude možno tento registr využívat, je nutné i u těchto právních uspořádání zjišťovat skutečné vlastníky obdobně, jako dosud u právnických osob. Základním zdrojem informací by u svěřenského fondu měl být zejména statut a svěřenský správce. Svěřenský správce jako jediná osoba oprávněná nakládat s majetkem ve svěřenském fondu se do jakékoli evidence, tedy i tehdy, je-li tento majetek evidován u povinné osoby, zapisuje jako vlastník tohoto majetku s poznámkou „svěřenský správce“¹⁵.

„Jiná právní uspořádání“ bez (samostatné) právní osobnosti mohou být zřízena podle českého i podle cizího práva, jako například podílové fondy a podfondy dle zákona č. 240/2013 Sb., fondy obhospodařované penzijní společnostmi – tj. důchodový fond podle zákona č. 426/2011 Sb., a účastnický, popř. i transformovaný fond podle zákona č. 427/2011 Sb., nebo zahraniční investiční fond (podle cizího práva) ve formě obdobné podílovému nebo svěřenskému fondu. Ve všech těchto případech stejně jako v případě svěřenského fondu, je třeba jako skutečné majitele zjistit vždy všechny (v úvahu přicházející) osoby, uvedené kumulativně (!) v § 4 odst. 4 písm. c) bodech 1 až 5 AML zákona.

d) Orgány církví a náboženských společností, spolky, nadace a podobné subjekty

Při zjišťování skutečného majitele v případě subjektů jiného než obvyklého typu může být určení skutečného majitele ve smyslu § 4 odst. 4 AML zákona, tedy konkrétní fyzické osoby, která má zásadní vliv na činnost takového subjektu, nebo která je příjemcem významné části výnosů takového subjektu, obtížné nebo nemožné. V případě církevních organizací nebo orgánů typu např. diecéze lze skutečného majitele hledat ve zřizovateli, kterým je však daná církev. U tradičních církevních organizací etablovaných dlouhodobě v ČR a registrovaných Ministerstvem kultury evidentně nelze určit konkrétní fyzickou osobu, která by z hlediska majetkových vztahů kritéria § 4 odst. 4 AML zákona naplňovala. V tom případě je jako skutečný majitel vedena fyzická osoba, která u klienta bezprostředně vykonává nejvyšší řídicí funkci. Toto posouzení stavu však nelze zobecňovat na všechny církevní subjekty, resp. na všechny další církve či náboženská hnutí (a obdobně i spolky, nadace a další podobné subjekty), bude proto třeba je posuzovat vždy individuálně na základě zřizovací dokumentace či informací osob za ně jednajících.

Pro účely zjišťování vedoucích osob v těchto případech poslouží i další veřejné rejstříky zřizované mimo obchodní rejstřík (spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, rejstřík obecně prospěšných společností) podle zákona č. 304/2013 Sb.

e) Územní samosprávné celky, státní orgány a instituce

V případě obcí a vyšších územních samosprávných celků a jimi zřizovaných institucí, stejně jako u státních orgánů a jimi zřizovaných institucí či státních podniků nelze fakticky o skutečném majiteli uvažovat. Vždy bude pouze třeba zjistit zřizovatele a jako skutečného majitele vést fyzickou osobu, která u této právnické osoby bezprostředně vykonává nejvyšší řídicí funkci.

III. Uplatnění výjimek při zjišťování skutečného majitele

a) Převzetí základních úkonů kontroly klienta v rámci převzaté identifikace

Podle § 11 odst. 1 až 3 AML zákona může povinná osoba od úvěrové a vybrané finanční instituce na smluvním základě (a samozřejmě se souhlasem klienta) převzít identifikaci klienta a současně (v případech, kdy to podle typu poskytovaných služeb přichází v úvahu) i informace o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu a zjištění vlastnické a řídicí struktury a skutečného majitele podle § 9 odst. 2 písm. a) a b) AML zákona. Jedná se o výjimku z povinnosti identifikace a kontroly klienta, kterou by jinak musela provést sama povinná osoba. Převzetí identifikace a kontroly klienta není vynutitelné

¹⁵ § 1456 NOZ.

a nelze je využít, pokud má povinná osoba pochybnosti o správnosti nebo úplnosti těchto informací. Využití se předpokládá zejména v rámci spolupracujících institucí jedné finanční skupiny. Přebírající podle konkrétního typu služby poskytované klientovi rozhodne, zda převezme pouze identifikaci, nebo i informace o provedené kontrole klienta, mají-li k nově poskytované službě vztah; v opačném případě je obstará nebo doplní vlastním šetřením.

Podle § 11 odst. 5 AML zákona může za úvěrovou nebo finanční instituci provést identifikaci a základní úkony kontroly klienta, včetně zjištění skutečného majitele, osoba jednající jejím jménem a na její účet a vázaná jejími vnitřními předpisy; takovému vztahu odpovídá například příkazní smlouva podle § 2430 a násl. NOZ. Obdobně v rámci investičních služeb pro jejich poskytovatele může tyto úkony provést investiční zprostředkovatel (§ 11 odst. 6 AML zákona).

Ve všech těchto případech je přebírající odpovědný za správnost, úplnost a dostatečnost informací, převzatých v dobré víře. S výjimkou převzatých informací podle § 11 odst. 5 AML zákona nemusí (zdvojeně s předávajícím) tyto informace uchovávat, pokud mu jsou u předávajícího na vyžádání kdykoli k dispozici původní záznamy o provedené identifikaci a kontrole vč. případných souvisejících dokumentů či jejich kopií.

b) Využití zjednodušené kontroly klienta

V § 13 odst. 1 a 2 AML zákona jsou taxativně vymezeny situace, kdy povinná osoba může ve své činnosti postupy identifikace a kontroly klienta zjednodušit, tedy zejména identifikaci nemusí provést způsobem odpovídajícím požadavkům AML zákona a rovněž nemusí provádět kontrolu klienta včetně zjišťování skutečného majitele. Zda těchto výjimek využije a v jakých konkrétních či typových situacích si povinná osoba určí na základě hodnocení rizik.

V § 13 odst. 1 AML zákona jsou taxativně vymezeny typy klientů s minimálním rizikem zneužití, kteří jsou převážně sami povinnými osobami, případně je nad nimi vykonáván systematický dohled na základě jiných právních předpisů. Není přípustný rozšiřující výklad typů těchto klientů; za připomenutí stojí i to, že výčet znaků klienta v jednotlivých bodech písm. f) tohoto ustanovení je kumulativní, tedy že musí být splněny všechny podmínky současně. V souladu s § 13 odst. 3 písm. b) AML zákona i při tomto postupu povinná osoba zjistí a zaznamená všechny identifikační údaje klienta v rozsahu § 5 AML zákona.

V § 13 odst. 2 AML zákona jsou podrobně (v písmenech a) a b) taxativně vymezeny typy obchodů či obchodních vztahů, omezených z hlediska jejich absolutní výše. Jedná se o konkrétní druhy obchodních vztahů, u kterých lze v této omezené výši obchodů předpokládat snížené potencionální riziko zneužití. Z tohoto důvodu zároveň možnost zjednodušené identifikace a kontroly klienta v těchto případech připouští i doporučení FATF. Na základě hodnocení rizik proto lze i u nich kontrolu klienta a tedy i zjišťování skutečného majitele klienta při splnění stanovených podmínek a při splnění podmínek podle § 13 odst. 3 AML zákona vypustit.

Shora uvedené výjimky však nejsou absolutní: povinná osoba musí kromě vyhodnocení všech v úvahu přicházejících rizik ověřit naplnění stanovených podmínek u jednotlivých typů obchodů a v případě zvýšeného rizika, stejně jako v případě, kdy klientem je PEP, splnit povinnosti identifikace a kontroly klienta (a tedy i případné zjištění skutečného majitele) podle příslušných základních ustanovení AML zákona. Postup podle § 13 AML zákona nezbavuje povinnou osobu povinností vůči klientovi podle sankčních předpisů.

IV. Zjištění a ověření totožnosti skutečného majitele

Zatímco identifikace podle AML zákona vždy zahrnuje zjištění kompletního výčtu identifikačních údajů podle § 5 tohoto zákona a jejich ověření z průkazu totožnosti a dále ověření shody podoby s vyobrazením v průkazu totožnosti, u skutečného majitele (pokud současně není jednající osobou v daném obchodu či obchodním vztahu) tento zákon požaduje pouze „přijetí opatření ke zjištění a ověření totožnosti“. Očekává se proto od povinné osoby, že o skutečném majiteli zjistí co nejpřesnější, avšak reálně dostupné

informace v takovém rozsahu, aby s dostatečnou mírou jistoty bylo možné takovou fyzickou osobu v případě potřeby ztotožnit. Obecně by k tomu účelu měly stačit informace v rozsahu, v jakém jsou obvykle uveřejňovány ve veřejných rejstřících například u statutářů obchodních korporací. Za minimum takových údajů lze považovat zjištění jména, příjmení a adresy¹⁶, zemi původu skutečného majitele¹⁷ a popis vztahu ke klientovi. Je samozřejmě žádoucí, aby bylo zjištěno více než základní minimum identifikačních informací o skutečném majiteli. Pokud lze příslušné údaje doložit příslušnými dokumenty, lze doporučit, aby byly opatřeny a uchovávány jejich kopie, nebo aby byl zaznamenán odkaz k příslušné databázi.

Při zjišťování skutečného majitele by pro zachování objektivitu měla povinná osoba využívat nezávislé zdroje, jako jsou například oficiální dokumenty, veřejné rejstříky či jiné veřejné zdroje, a to buď pro zcela samostatné zjišťování příslušných vztahů, nebo i k ověřování informací, které obdržela od klienta. Nelze-li skutečného majitele zjistit, nebo je-li zjišťován pouze z prohlášení klienta, které nelze nezávisle ověřit, je třeba odpovídajícím způsobem tuto skutečnost promítnout do jeho rizikového profilu a přijmout vůči němu odpovídající opatření.

Další informace k tématu skutečného majitele a jeho zjišťování lze čerpat zejména z dokumentů FATF – např. FATF guidance: Transparency and Beneficial Ownership (říjen 2014; dostupné na www.fatf-gafi.org).

Ing. Libor Kazda
ředitel

¹⁶ Tento minimalistický rozsah odpovídá požadavkům na základní informace o účastnících bezhotovostních převodů podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006.

¹⁷ § 3 písm. b) vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu; vztahuje se i k § 6 odst. 1 písm. h) a § 6 odst. 2 písm. a) AML zákona.